

Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση

Τόμ. 1 (2010)

7ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση»

Η παιδαγωγική αξιοποίηση της τηλεδιάσκεψης στο σύγχρονο σχολείο. Το Πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2010: Περιβάλλον-Μεσόγειος Θάλασσα-Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας»

Παναγιώτης Αναστασιάδης, Γιώργος Φιλιππούσης, Νεκτάριος Κουκούλης, Ελένη Ρούσσου, Θεόδωρος Λορέντζος, Βασιλική Σταματοπούλου, Ευαγγελία Μανούσου, Σπύρος Σιάκας, Αριστόκριτος Τομαζινάκης, Παναγιώτα Γκίζα, Ελένη Μαστοράκη, Αντώνης Σπανουδάκης, Γιώργος Χαχλάκης, Ειρήνη Καλίνη, Ειρήνη Πουλά, Λάμπρος Καρβούνης

Βιβλιογραφική αναφορά:

Αναστασιάδης Π., Φιλιππούσης Γ., Κουκούλης Ν., Ρούσσου Ε., Λορέντζος Θ., Σταματοπούλου Β., Μανούσου Ε., Σιάκας Σ., Τομαζινάκης Α., Γκίζα Π., Μαστοράκη Ε., Σπανουδάκης Α., Χαχλάκης Γ., Καλίνη Ε., Πουλά Ε., & Καρβούνης Λ. (2023). Η παιδαγωγική αξιοποίηση της τηλεδιάσκεψης στο σύγχρονο σχολείο. Το Πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2010: Περιβάλλον-Μεσόγειος Θάλασσα-Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας». *Συνέδρια της Ελληνικής Επιστημονικής Ένωσης Τεχνολογιών Πληροφορίας & Επικοινωνιών στην Εκπαίδευση*, 1, 833-839. ανακτήθηκε από <https://eproceedings.epublishing.ekt.gr/index.php/cetpe/article/view/5078>

Η παιδαγωγική αξιοποίηση της τηλεδιάσκεψης στο σύγχρονο σχολείο. Το Πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2010: Περιβάλλον-Μεσόγειος Θάλασσα-Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας»

Παναγιώτης Αναστασιάδης¹, Γιώργος Φιλιππούσης², Νεκτάριος Κουκούλης³, Ελένη Ρούσου³, Θεόδωρος Λορέντζος³, Βασιλική Σταματοπούλου³, Ευαγγελία Μανούσου⁴, Σπύρος Σιάκας⁵, Αριστόκριτος Τομαζινάκης⁶, Παναγιώτα Γκίζα⁶, Ελένη Μαστοράκη⁶, Αντώνης Σπανουδάκης⁷, Γιώργος Χακλάκης⁷, Ειρήνη Καλίνη⁷, Ειρήνη Πουλά⁴, Λάμπρος Καρβούνης¹

panas@edc.uoc.gr

¹ Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε. Πανεπιστήμιο Κρήτης

² Λεόντειο Δημοτικό Σχολείο Πατησίων

³ 1ο Δημοτικό Σχολείο Αίγινας

⁴ 7ο Δημοτικό Σχολείο Παλαιού Φαλήρου

⁵ 143ο Δημοτικό Σχολείο Αθηνών

⁶ Δημοτικό Σχολείο ΔΔΜΝ Ναυστάθμου Σούδας Χανίων

⁷ Δημοτικό Σχολείο Κισσάμου Χανίων

Περίληψη

Η ανάπτυξη και η υλοποίηση διαθεματικών δραστηριοτήτων συνεργατικής μάθησης από απόσταση μέσω τηλεδιασκέψεων μεταξύ Δημοτικών Σχολείων, αποτελεί τον κεντρικό πυρήνα του προγράμματος «ΟΔΥΣΣΕΑΣ». Στο πλαίσιο ενός ανοιχτού μαθητοκεντρικού περιβάλλοντος, η έμφαση δίνεται στην συνεργατική οικοδόμηση των γνώσεων και στην καλλιέργεια κρίσιμων κοινωνικών και τεχνολογικών δεξιοτήτων με στόχο την προετοιμασία των αυριανών πολιτών για την δημιουργική και κριτική τους ένταξη στην αναδυόμενη Κοινωνία της Γνώσης του 21ου αιώνα. Μέχρι σήμερα έχουν λάβει μέρος 1300 περίπου μαθητές και 50 εκπαιδευτικοί από 17 Δημοτικά Σχολεία στην Ελλάδα και στην Κύπρο. Φορείς υλοποίησης του προγράμματος είναι το Παιδαγωγικό Τμήμα Δ.Ε του Πανεπιστημίου Κρήτης και το Διδασκαλείο Δ.Ε. «Μαρία Αμαριώτου» (<http://www.edc.uoc.gr/~odysseas>).

Λέξεις κλειδιά: διαδραστική τηλεδιάσκεψη, διαθεματική προσέγγιση, συνεργατική οικοδόμηση της γνώσης

Εισαγωγή

Η έκρηξη των ΤΠΕ έχει δημιουργήσει νέα δεδομένα στον χώρο της Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης (ΕξΑΕ), μεταβάλλοντας σημαντικά το περιβάλλον επικοινωνίας και αλληλεπίδρασης με την αξιοποίηση σύγχρονων και ασύγχρονων περιβαλλόντων μάθησης (Anastasiades, 2005; Paulsen, 2003). Ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιείται η τεχνολογία στην ΕξΑΕ προκαλεί προβληματισμούς, καθώς πολλές φορές η έμφαση δίνεται περισσότερο στους διαθέσιμους τεχνολογικούς πόρους και λιγότερο στις παιδαγωγικές προϋποθέσεις που θα πρέπει να διέπουν ένα περιβάλλον μάθησης (Kozma, 2001; Λιοναράκης, 2006; Αναστασιάδης, 2006). Η άκριτη και χωρίς παιδαγωγικές προϋποθέσεις εισαγωγή της τεχνολογίας στην σχολική αίθουσα, ενδυναμώνει τις υπάρχουσες δομές (Ράπτης & Ράπτη,

2004) ενισχύει τις ανισότητες, «ανοίγοντας την ψαλίδα» μεταξύ μαθητών στην ίδια τάξη αλλά και σχολείων μεταξύ τους, συμβάλλοντας στην ένταση του φαινομένου του ψηφιακού διϊσμού (Αναστασιάδης, 2005). Η δημιουργική ένταξη των νέων τεχνολογιών στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο (Carr & Kemmis, 2002) και η αξιοποίηση της τεχνολογίας με παιδαγωγικούς και κοινωνικούς όρους ευνοούν την δημιουργία συνεργατικών περιβαλλόντων μάθησης από απόσταση τα οποία θα θέτουν ως στόχο την ενθάρρυνση της διερευνητικής και κριτικής σκέψης (Brusilovsky, 1999; Κωστούλα & Μακράκης, 2006; Σολωμονίδου, 2006), και θα διαμορφώνουν τους όρους και τις προϋποθέσεις για μια πολυμορφική εξ αποστάσεως εκπαίδευση (Lionarakis, 1998).

Η παρούσα εργασία έχει σαν σκοπό να αποτυπώσει το πλαίσιο υλοποίησης του προγράμματος ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2010. Στην πρώτη ενότητα αναλύεται με συνοπτικό τρόπο το παιδαγωγικό πλαίσιο αξιοποίησης των τηλεδιασκέψεων στο σύγχρονο σχολείο. Στις υπόλοιπες ενότητες επιχειρείται η συνοπτική περιγραφή του φυσικού αντικειμένου των αντίστοιχων θεματικών ενότητων.

Πλαίσιο για την παιδαγωγική αξιοποίηση της διαδραστικής τηλεδιάσκεψης στο σύγχρονο σχολείο

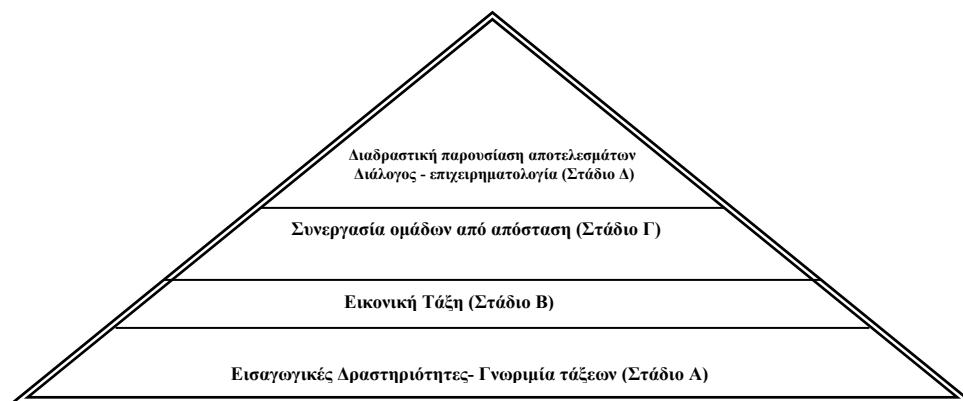
Η διδακτική αξιοποίηση των ΤΠΕ αποτελεί καθιερωμένη πρακτική σε προγράμματα ΕΞΑΕ που προσφέρονται στο διαδίκτυο από συμβατικά πανεπιστήμια αλλά και στον χώρο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (Κόκκος, 2000). Η συμπληρωματική ΕΞΑΕ καθιστά δυνατή την παροχή ίσων ευκαιριών μάθησης σε ένα μεγάλο φάσμα ενδιαφερομένων (Βασάλα, 2005). Με τον όρο τηλεδιάσκεψη (videoconferencing) αναφερόμαστε στην επικοινωνία σε πραγματικό χρόνο (real time) μέσω ήχου (audio) κινούμενης εικόνας (live video) και δεδομένων (Data) ανάμεσα σε δύο ή περισσότερα απομακρυσμένα σημεία (Anastasiades, 2003; Alexander et al., 1999; Chandler & Hanrahan, 2000).

Η Διαδραστική Τηλεδιάσκεψη (ΔΤ) - Interactive Videoconferencing (IVC) επιτρέπει σε εκπαιδευόμενους και εκπαιδευτές που βρίσκονται σε δύο περισσότερα απομακρυσμένα σημεία, όχι απλά να επικοινωνούν ανταλλάσσοντας απόψεις ή να μοιράζονται δεδομένα μεταξύ τους, αλλά να συμμετέχουν ενεργά σε ένα δυναμικό περιβάλλον αλληλεπίδρασης, κύριο χαρακτηριστικό γνώρισμα του οποίου αποτελεί η συνεργατική οικοδόμηση της γνώσης από απόσταση σε πραγματικό χρόνο (Anastasiades, 2008). Η ΔΤ αποτελεί ένα σημαντικό τεχνολογικό μέσο το οποίο υπό παιδαγωγικές και κοινωνικές προϋποθέσεις μπορεί να συμβάλλει σημαντικά στο άνοιγμα του σχολείου σε ευρύτερα κοινωνικά και μαθησιακά περιβάλλοντα, να ενθαρρύνει την κοινωνική διαπραγμάτευση και κριτική θέαση των σύγχρονων τοπικών βιογραφιών του μικρόκοσμου που περιβάλλει την σχολική τάξη, να καλλιεργήσει το πνεύμα της συνεργασίας, την αναγκαιότητα της ενσυναίσθησης και την κουλτούρα της καθημερινής διαβούλευσης με άλλες νοοτροπίες, στάσεις, συμπεριφορές και αντιλήψεις (Anastasiades, 2008).

Το προτεινόμενο θεωρητικό πλαίσιο διδακτικής αξιοποίησης της ΔΤ (Anastasiades, 2003; 2006; 2008) είναι αποτέλεσμα συστηματικών προσπαθειών και αποτίμησης της εμπειρίας εφτά ετών σχεδιασμού και υλοποίησης εκπαιδευτικών τηλεδιασκέψεων σε 15 δημοτικά σχολεία της Ελλάδας και της Κύπρου με την συμμετοχή 800 περίπου μαθητών και 40 δασκάλων στο πλαίσιο του ερευνητικού προγράμματος «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2000-2007». Αξιοποιώντας τις ΤΠΕ ως γνωστικό εργαλείο, το προτεινόμενο παιδαγωγικό πλαίσιο στηρίζεται σε πέντε βασικούς άξονες (Anastasiades, 2008): στην διαθεματική προσέγγιση, στις θεωρίες οικοδόμησης της γνώσης και ιδιαίτερα στις αρχές του κοινωνικού

επικοινωνιακού, στην αξιοποίηση της μεθόδου project, στις αρχές εξ αποστάσεως εκπαίδευσης της ADEC, και τέλος στην μεθοδολογία αξιολόγησης.

Σύμφωνα με τις φάσεις ανάπτυξης της προτεινόμενης παιδαγωγικής προσέγγισης (Anastasiades, 2008) και για τις ανάγκες της παρούσης εργασίας θα εστιάσουμε την προσοχή μας στην φάση του σχεδιασμού της διδακτικής μεθοδολογίας και ιδιαίτερα στις ενέργειες του σχεδιασμού των σταδίων διδασκαλίας, του καθορισμού του μοντέλου επικοινωνίας και στον σχεδιασμό της αρχιτεκτονικής χωροθέτησης της τάξης. Με βάση την προτεινόμενη παιδαγωγική προσέγγιση (Anastasiades, 2003; 2006; 2008) προτείνονται τέσσερα κύρια στάδια Διδασκαλίας (Σχήμα 1).

Σχήμα 1. Τα Στάδια Διδασκαλίας (Η Πυραμίδα της ΔΤ) (Anastasiades, 2003; 2006; 2008)

Το πρόγραμμα Οδυσσέας 2010

Το Πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2010» έχει δύο βασικές θεματικές ενότητες:

- Η πρώτη θεματική ενότητα αναφέρεται στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και έχει σαν στόχο να εμπλέξει τους μαθητές σε περιβάλλοντα αυθεντικής μάθησης με στόχο όχι μόνο την ευαισθητοποίηση σε σχέση με περιβαλλοντικά θέματα, αλλά και στην ανάληψη δράσης για την προστασία του περιβάλλοντος.
- Η δεύτερη θεματική ενότητα αναφέρεται στη Μεσόγειο Θάλασσα και έχει σαν στόχο να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος, αξιοποιώντας τον «Καπετάν ΣΟΣ» ένα ειδικά σχεδιασμένο εκπαιδευτικό υλικό με την μέθοδο της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης ειδικά για μαθητές Δημοτικού Σχολείου.

Στο πρόγραμμα «ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2010» λαμβάνουν μέρος συνολικά 5 Δημοτικά Σχολεία: δύο Δημοτικά Σχολεία στην Κρήτη (Χανιά- Κίσαμος), ένα Δημοτικό Σχολείο στην Αίγινα και δύο Δημοτικά Σχολεία στην Αθήνα. Συνεργάζονται 12 εκπαιδευτικοί και συμμετέχουν περίπου 160 μαθητές.

Πρώτη θεματική ενότητα: Ανανεώσιμες πηγές ενέργειας

Συνεργαζόμενα σχολεία: Λεόντειο και Δ. Σ. Ναυστάθμου

Η 1η τηλεδιάσκεψη ξεκίνησε με καλωσόρισμα από έναν μαθητή της Λεοντείου και έναν μαθητή του Ναυστάθμου. Στη συνέχεια παρουσιάστηκε PowerPoint με την αξιολόγηση του ΟΔΥΣΣΕΑ 2009 από του μαθητές της Λεοντείου. Στη συνέχεια οι μαθητές του Ναυστάθμου παρουσίασαν PowerPoint με τη δική τους αξιολόγηση για τον ΟΔΥΣΣΕΑ 2009. Ακολούθησε

συζήτηση για τις εντυπώσεις των μαθητών από τις τηλεδιασκέψεις του ΟΔΥΣΣΕΑ 2009 και τις προσδοκίες τους από τις τηλεδιασκέψεις του ΟΔΥΣΣΕΑ 2010. Ακολούθησε προβολή video για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο πλανήτης με σκοπό να αναδειχθεί το θέμα με το οποίο θα ασχοληθούν οι μαθητές των δύο σχολείων στις επόμενες τηλεδιασκέψεις. Οι μαθητές ασχολήθηκαν με τη συμπλήρωση και συζήτηση πάνω σε φύλλο εργασίας για τα προβλήματα της Γης και τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας και στη συνέχεια υπέγραψαν όλοι συμβόλαιο δέσμευσης για δράση ενάντια στις κλιματικές αλλαγές.

Η 2^η τηλεδιάσκεψη ξεκίνησε με χαιρετισμούς. Οι μαθητές διάβασαν τις εντυπώσεις από τη συνάντηση που είχαν μέσω skype ανάμεσα στην 1η και 2η τηλεδιάσκεψη με έναν ειδικό για τη διάσωση της Κοπεγχάγης. Στη συνέχεια μελέτησαν και σχολίασαν τα δύο κτήρια των σχολείων τους από ενεργειακή άποψη. Τα παιδιά διάβασαν άρθρο για την πυρηνική ενέργεια και σχολίασαν τις εντυπώσεις τους. Προβλήθηκε ένα video για το πυρηνικό ατύχημα του Τσέρνομπιλ. Ακολούθησε συζήτηση για τα πυρηνικά ατυχήματα. Στη συνέχεια διάβασαν και σχολίασαν άρθρο για τη γεωθερμική ενέργεια.

Στην 3^η τηλεδιάσκεψη οι μαθητές του Ναυστάθμου παρουσίασαν εικόνες σε σχέση με την πυρηνική ενέργεια και την ενέργεια γεωθερμίας, που βρήκαν στο διαδίκτυο. Επίσης παρουσίασαν μηνύματα σχετικά με την ενέργεια. Στη συνέχεια οι μαθητές της Λεοντείου παρουσίασαν αντίστοιχες εικόνες σε σχέση με την πυρηνική ενέργεια και την ενέργεια γεωθερμίας, που βρήκαν στο διαδίκτυο. Επίσης παρουσίασαν και αυτοί μηνύματα σχετικά με την ενέργεια. Στη συνέχεια οι μαθητές και των δύο σχολείων συνεργάστηκαν τοπικά για να δημιουργήσουν σενάρια και εικονογραφημένες ιστορίες με τις ιδέες που πήραν από τις εικόνες που παρουσίασαν οι συμμαθητές τους. Οι μαθητές της Λεοντείου παρουσίασαν τα εικονογραφημένα σενάρια στους μαθητές του Ναυστάθμου και ακολούθως οι μαθητές του Ναυστάθμου παρουσίασαν τα εικονογραφημένα σενάρια στους μαθητές της Λεοντείου.

Στην 4^η τηλεδιάσκεψη οι μαθητές του Ναυστάθμου παρουσίασαν τα animation που έφτιαζαν για την πυρηνική ενέργεια, την ενέργεια γεωθερμίας για παραγωγή ηλεκτρισμού και την ενέργεια γεωθερμίας για θέρμανση καθώς και ένα animation με μηνύματα για την ενέργεια. Στη συνέχεια οι μαθητές της Λεοντείου παρουσίασαν τα animation που έφτιαζαν για την πυρηνική ενέργεια, την ενέργεια γεωθερμίας για παραγωγή ηλεκτρισμού και την ενέργεια γεωθερμίας για θέρμανση καθώς και ένα animation με μηνύματα για την ενέργεια. Στη συνέχεια οι μαθητές και των δύο σχολείων συζήτησαν για τον τρόπο παραγωγής των animation. Με την παρουσίαση ενός animation του κυρίου Χελώνα έγινε η ανασκόπηση όλου του κύκλου των τηλεδιασκέψεων. Όλοι οι μαθητές μαζί συζήτησαν για τις εντυπώσεις από τον κύκλο των τηλεδιασκέψεων και η τηλεδιάσκεψη έκλεισε με χαιρετισμούς.

Δεύτερη θεματική ενότητα: Μεσόγειος Θάλασσης - Καπετάν SOS

Συνεργαζόμενα σχολεία: 7ο Δ. Σ. Παλαιού Φαλήρου - 3ο Δ. Σ. Κισιάμου

Η 1^η τηλεδιάσκεψη ξεκίνησε με χαιρετισμό από τους δασκάλους. Οι μαθητές του Π. Φαλήρου παρουσίασαν video με την πόλη, το σχολείο, την τάξη τους. Οι μαθητές της Κισιάμου με τη σειρά τους παρουσίασαν PowerPoint με το νησί τους, την πόλη τους, το σχολείο, την τάξη τους, καθώς και PowerPoint με τις φωτογραφίες των παιδιών. Οι μαθητές της Κισιάμου παρουσίασαν παραδοσιακό τραγούδι και χορό. Ακολούθησε video με θέμα τη Μεσόγειο με σκοπό την ανάδειξη του θέματος που θα ασχοληθούν οι μαθητές στις επόμενες τηλεδιασκέψεις. Κάθε μαθητής συμπλήρωσε σε λευκό χαρτί λέξεις για τη Μεσόγειο που πηγάζουν μέσα από το video. Με αυτές τις λέξεις συμπλήρωσαν έναν εννοιολογικό χάρτη για τη Μεσόγειο. Η τηλεδιάσκεψη ολοκληρώθηκε με χαιρετισμό από όλους.

Στην 2^η τηλεδιάσκεψη τα παιδιά της Κισιάμου παρουσίασαν εννοιολογικούς χάρτες που επεξεργάστηκαν και κατασκεύασαν ανάμεσα στην 1η και 2η τηλεδιάσκεψη. Στη συνέχεια τα

παιδιά του Π. Φαλήρου παρουσίασαν μέσω PowerPoint τους δικούς τους εννοιολογικούς χάρτες. Στη συνέχεια τα παιδιά συνέκριναν τις εργασίες τους. Ακολούθησε προβολή video της ιστορίας του Καπετάν SOS. Στη συνέχεια συμπλήρωσαν και επεξεργάστηκαν φύλλο εργασίας για τον Καπετάν SOS. Τέλος μέσα από συζήτηση αναδείχθηκε το θέμα που θα ασχοληθούν στις επόμενες τηλεδιάσκεψεις.

Στην 3^η Τηλεδιάσκεψη τα παιδιά του Π.Φαλήρου παρουσίασαν τους στόχους τους γιατί θέλουν να ταξιδέψουν με τον Κπετάν SOS. Ακολούθως τα παιδιά της Κισιάμου παρουσίασαν τους στόχους τους γιατί θέλουν να ταξιδέψουν με τον Κπετάν SOS. Τα παιδιά του Π. Φαλήρου παρουσίασαν σε κόμικς τις πληροφορίες που συνέλλεξαν για τις χώρες της Μεσογείου από την έρευνα τους στο διαδίκτυο. Στη συνέχεια τα παιδιά της Κισιάμου παρουσίασαν σε κολλάζ τις πληροφορίες που συνέλλεξαν για τις χώρες της Μεσογείου από αντίστοιχη έρευνα. Τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες για να εργαστούν μέχρι την τέταρτη τηλεδιάσκεψη, έδωσαν όνομα στις ομάδες τους και αποφάσισαν με τι θα ασχοληθούν μέχρι την επόμενη τηλεδιάσκεψη

Η 4^η τηλεδιάσκεψη ξεκίνησε με χαιρετισμούς. Ο Καπετάν SOS «έστειλε» μήνυμα χαιρετισμό προς τα παιδιά που συμμετείχαν στην τηλεδιάσκεψη. Τα παιδιά θυμήθηκαν τις δράσεις τους στις προηγούμενες τηλεδιάσκεψεις. Τα παιδιά παρουσίασαν 4 συνεργατικά παραμύθια που δημιούργησαν οι τέσσερις ομάδες (1.Κοράλια και Αιγαίογλαροι, 2.Γοργόνες και Γαλάζιοι Δύτες, 3.Φαροφύλακες και Καρέτα-Καρέτα, 4.Αγριόπαπες και Θαλασσοπροστάτες) καθώς και 4 γρίφους που έφτιαξαν οι τέσσερις ομάδες από το Παλ. Φάληρο (1.Αιγαίογλαροι, 2.Γαλάζιοι Δύτες, 3.Φαροφύλακες, 4.Αγριόπαπες) και 4 γρίφους που έφτιαξαν οι τέσσερις ομάδες από την Κισίμο (1.Κοράλια, 2.Γοργόνες, 3.Καρέτα Καρέτα, 4.Θαλασσοπροστάτες). Η σειρά παρουσίασης ήταν ένα συνεργατικό παραμύθι και δύο γρίφοι κάθε φορά. Σε κάθε παρουσίαση έπαιρναν ένα κομμάτι από το παζλ μιας φράσης από την Ασκητική του Καζαντζάκη. Ανάμεσα στο 1ο και 2ο Συνεργατικό παραμύθι έκανε παρέμβαση η Υπουργός Παιδείας και συνεχάρη δασκάλους και παιδιά για τις δράσεις τους. Μετά το τέλος των συνεργατικών παραμυθιών και των γρίφων τα παιδιά συνέθεσαν τη φράση: «Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες εγώ, εγώ μοναχός μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Αν δε σωθεί, εγώ φταίω». Τέλος ο Καπετάν SOS «έστειλε» μήνυμα και επιβράβευσε όλα τα παιδιά. Στο τέλος τα παιδιά παρακολούθησαν ένα video clip για τη Μεσόγειο και η τηλεδιάσκεψη έκλεισε με χαιρετισμούς.

Συνεργαζόμενα σχολεία: 1ο Δ. Σ. Αίγινας - 3ο Δ. Σ. Κισιάμου

Η 1^η τηλεδιάσκεψη ξεκίνησε με χαιρετισμό από τον Γιώργο Μαρίνο συγγραφέα παιδικών διηγημάτων ο οποίος ντυμένος κλόουν συνομίλησε με όλα τα παιδιά. Ακολούθησε παρουσίαση PowerPoint από τους μαθητές της Αίγινας οι οποίοι παρουσίασαν το νησί τους, την πόλη τους, το σχολείο τους και την τάξη τους. Οι μαθητές της Κισιάμου με τη σειρά τους παρουσίασαν το νησί τους, την πόλη τους, το σχολείο τους και την τάξη τους μέσω PowerPoint. Ακολούθησε παραδοσιακό τραγούδι και χορός από τους μαθητές της Κισιάμου. Τέλος συμπλήρωσαν εννοιολογικό χάρτη με θέμα τη Μεσόγειο. Η τηλεδιάσκεψη έκλεισε με χαιρετισμό από όλους.

Στην 2^η τηλεδιάσκεψη τα παιδιά της Αίγινας παρουσίασαν μέσω PowerPoint εννοιολογικούς χάρτες που επεξεργάστηκαν και κατασκεύασαν ανάμεσα στην 1η και 2η τηλεδιάσκεψη. Στη συνέχεια τα παιδιά της Κισιάμου παρουσίασαν τους δικούς τους εννοιολογικούς χάρτες και τέλος τα συνέκριναν τις εργασίες τους. Ακολούθησε συμπλήρωση της ακροστιχίδας της Μεσογείου. Στη συνέχεια προβλήθηκε video της ιστορίας του Καπετάν SOS.

Στην 3^η τηλεδιάσκεψη τα παιδιά ανέλυσαν τι είχαν αναλάβει για την τρίτη τηλεδιάσκεψη καθώς και τους στόχους που είχαν θέσει. Τα παιδιά της Κισιάμου παρουσίασαν μέσω PowerPoint μια ακροστιχίδα που έφτιαξαν για τα παιδιά της Αίγινας. Στη συνέχεια τα παιδιά της Αίγινας παρουσίασαν το δικό τους γρίφο για τα παιδιά της Κισιάμου. Τα παιδιά της Κισιάμου παρουσίασαν ζωγραφιές που έφτιαξαν ανάμεσα στην 2^η και 3^η τηλεδιάσκεψη. Τα παιδιά της Αίγινας παρουσίασαν ζωγραφιές που έφτιαξαν ανάμεσα στην 2^η και 3^η τηλεδιάσκεψη. Ακολούθως τα παιδιά χωρίστηκαν σε ομάδες, έδωσαν ονόματα σε αυτές και συζήτησαν με τι θα ασχοληθούν μέχρι την επόμενη τηλεδιάσκεψη. Η τηλεδιάσκεψη έκλεισε με χαιρετισμούς. Τέλος σχολίασαν το video του Καπετάν SOS και μέσα από τη συζήτηση αναδείχθηκε το θέμα που θα ασχοληθούν στις επόμενες τηλεδιασκέψεις.

Στην αρχή της 4^{ης} τηλεδιάσκεψης ο Καπετάν SOS «έστειλε» μήνυμα προς τα παιδιά που συμμετείχαν στην τηλεδιάσκεψη. Τα παιδιά παρουσίασαν 4 συνεργατικά παραμύθια που δημιούργησαν οι τέσσερις ομάδες: Η ομάδα «Τα ναυτάκια της Μεσογείου» παρουσίασαν το συνεργατικό παραμύθι «Το ρολόι της χελώνας» καθώς και από ένα γρίφο η κάθε πλευρά. Η ομάδα «Ατίθασα Κοχύλια» παρουσίασαν το συνεργατικό παραμύθι «Η λαιμαργη φάλαινα» καθώς και από ένα γρίφο η κάθε πλευρά. Η ομάδα «Καρέτα - Καρέτα» παρουσίασαν το συνεργατικό παραμύθι «Οι χελώνες Καρέτα-Καρέτα εναντίον πετρελαιοκηλίδας» καθώς και από ένα γρίφο η κάθε πλευρά. Η ομάδα «Ταξιδιάρικα πουλιά» παρουσίασαν το συνεργατικό παραμύθι «Οι Δερβίσηδες και η φώκια Μονάχους - Μονάχους» και από ένα γρίφο η κάθε πλευρά. Σε κάθε παρουσίαση έπαιρναν ένα κομμάτι από το παζλ μιας φράσης από την Ασκητική του Καζαντζάκη. Μετά το τέλος των συνεργατικών παραμυθιών και των γρίφων τα παιδιά συνέθεσαν τη φράση: «Να αγαπάς την ευθύνη. Να λες εγώ, εγώ μοναχός μου έχω χρέος να σώσω τη γη. Αν δε σωθεί, εγώ φταίω». Τέλος ο Καπετάν SOS «έστειλε» μήνυμα και επιβράβευσε όλα τα παιδιά. Η τηλεδιάσκεψη έκλεισε με χαιρετισμούς.

Συμπεράσματα

Στο πλαίσιο του προγράμματος ΟΔΥΣΣΕΑΣ 2010 οι προσπάθειες των μελών της ομάδας σχεδιασμού και υλοποίησης εστιάστηκαν στους εξής τομείς:

- α) Στη μέγιστη δυνατή αξιοποίηση εκπαιδευτικού υλικού σχεδιασμένου με την μεθοδολογία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και στον ανασχεδιασμό των δραστηριοτήτων με βάση τις ανάγκες της τηλεδιάσκεψης με έμφαση στην διαθεματική προσέγγιση της γνώσης.
- β) Στην ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης της διδακτικής παρέμβασης εμπλέκοντας ενεργά τους μαθητές σε περιβάλλοντα κοινωνικής δικτύωσης με στόχο την δημιουργία ενός ολοκληρωμένου πλαισίου συνεργατικής οικοδόμησης της γνώσης.
- γ) Στην αξιοποίηση της μεθοδολογίας δημιουργίας σεναρίου και της τεχνικής animation με έμφαση στην διερεύνηση και την ανακάλυψη της γνώσης με την χρήση προηγμένων μαθησιακών τεχνολογιών.

Οι τηλεδιασκέψεις στο σύνολο τους ολοκληρώθηκαν τον Μάιο του 2010 και την παρούσα χρονική στιγμή (συγγραφής της εργασίας) βρίσκεται σε πλήρη εξέλιξη η αποτίμηση των δράσεων με βάση τα ερωτηματολόγια που συμπλήρωσαν οι μαθητές που συμμετείχαν στο πρόγραμμα. Τα αποτελέσματα της αποτίμησης θα παρουσιαστούν στο συνέδριο. Τέλος θα πρέπει να σημειώσουμε πως το σημαντικότερο μέρος της συνεργασίας των μαθητών πραγματοποιήθηκε στο χρονικό διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ των τηλεδιασκέψεων.

Αναφορές

- Alexander, W., Higginson, C., & Moge, N. (eds.). (1999). *Videoconferencing in teaching and learning: Case studies. LTDI and TALISMAN. Institute of Computer-Based Learning*. Heriot-Watt University Edinburgh, SCT, 4. Retrieved from www.icbl.hw.ac.uk/ltdi
- Ally, M. (2004). Foundations of educational theory for online learning. In T. Anderson and F. Elloumi (eds.), *Theory and Practice of Online Learning*. Athabasca, Athabasca University.
- Anastasiades, P. (2008). Interactive Video Conferencing (IVC) as a crucial factor in distance education: Towards a constructivism IVC pedagogy model under a cross curricular thematic approach. In E. Bailey (ed.), *Focus on Distance Education Developments*. NY: Nova Science Publishers, Inc.
- Anastasiades, P. (2006). Interactive Videoconferencing in K-9 Education: "ODUSSEAS 2000-2004" a case study in elementary schools in Greece and Cyprus. *Proceedings of the Diverse 2006, 6th International Conference on Video and Videoconferencing in Education*. Glasgow: Caledonian University.
- Anastasiades, P. (2003). Distance learning in elementary schools in Cyprus: The evaluation methodology and results. *Computers & Education*, 40(1), 17-40(24).
- Berge, Z.L., & Mrozowski, S. (2001). Review of research in distance education 1990 to 1999. *American Journal of Distance Education*, 15(3).
- Brusilovsky, P. (1999). Adaptive and Intelligent Technologies for Web-based Education. In C. R. Carr & S. Kemmis (eds.), *For a critical educational theory. Education, knowledge and action-research*. Athens: Kodikas.
- Chandler, G., & Hanrahan, P. (2000). Teaching using interactive video: creating connections. *Journal of Nursing Education*, 39, 73-80.
- Heath, M. J., & Halznagel, D. (2002). Interactive videoconferencing: a literature review. *Prepared for the K-12 National Symposium for Interactive Videoconferencing*. Dallas, TX.
- Kozma, R. B. (2001). Counterpoint theory of learning with media. In R. E. Clark (ed.), *Learning from media: Arguments, analysis, and evidence* (pp.137-178). Greenwich, CT: Information Age Publishing Inc.
- Paulsen, M. (2003). Online education and learning management systems. *Global e-learning in a Scandinavian perspective* (pp. 337). Oslo: NKI Forlaget.
- Αναστασιάδης, Π. (2006). Περιβάλλοντα μάθησης στο Διαδίκτυο και εκπαίδευση από απόσταση. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης - Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- Αναστασιάδης, Π. (2007). Η διδακτική αξιοποίηση της διαδραστικής τηλεδιάσκεψης στο σύγχρονο σχολείο: Κοινωνικο-επικοινωνιακή προσέγγιση. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Πρακτικά του 4ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης*. ΕΑΠ, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Αναστασιάδης, Π. (2005). Νέες Τεχνολογίες και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση στην υπηρεσία της Δια Βίου Μάθησης: Προς μια νέα «Κοινωνική Συμφωνία» για την άρση των συνεπειών του Ψηφιακού Διχισμού». Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Πρακτικά 3ου Διεθνούς Συνεδρίου Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*. Πάτρα: ΕΑΠ, Ελληνικό Δίκτυο Ανοικτής & εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης.
- Βασάλα, Π. (2005). Εξ αποστάσεως σχολική εκπαίδευση. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση. Παιδαγωγικές και Τεχνολογικές Εφαρμογές*. Πάτρα: ΕΑΠ.
- Κόκκος, Α., Δημητράκοπούλου, Α., Μείμαρης, Μ., & Καλαβάρης, Φ. (2000). *Τεχνική Έκθεση "Αξιολόγηση πιλοτικού προγράμματος εκπαίδευσης από απόσταση"*. Πρόγραμμα Aegean DOLPHIN, Distance and Open Learning Programs on Hellenic Interactive Network, Πανεπιστήμιο Αιγαίου.
- Κωστούλα-Μακράκη, Ν., & Μακράκης Β. (2006). *Διαπολιτισμικότητα και εκπαίδευση για ένα βιώσιμο μέλλον*. Αθήνα.
- Λιοναράκης, Α. (2006). Η θεωρία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και η πολυπλοκότητα της πολυμορφικής της διάστασης. Στο Α. Λιοναράκης (επιμ.), *Ανοικτή και εξ Αποστάσεως Εκπαίδευσης. Στοιχεία θεωρίας και πράξης*. Αθήνα: Προπομπός.
- Ράπτης & Ράπτη (2004). *Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας*. Αθήνα.
- Σολωμονίδου, Χ. (2006). *Νέες τάσεις στην εκπαιδευτική τεχνολογία. Επικοινωνιακός και σύγχρονα περιβάλλοντα μάθησης*. Αθήνα: Μεταίχμιο.